

та моніторингу персоналу. Детальніше її психометричні властивості будуть проаналізовані в наступних публікаціях.

Список використаних джерел

1. De Beer L. T., Schaufeli W. B., De Witte H. The psychometric properties and measurement invariance of the Burnout Assessment Tool (BAT-23) in South Africa. *BMC Public Health*. 2022. Vol. 22. Art 1555. <https://doi.org/10.1186/s12889-022-13978-0>
2. Lazauskaite-Zabielske J., Žiedelis A., Jakštieņe R., Urbanaviciute I, De Witte H. The Lithuanian version of the Burnout Assessment Tool (BAT-LT): psychometric characteristics of the primary and secondary symptoms scales. *Frontiers in Psychology*. 2023. Vol. 14. Art. 1287368. doi: 10.3389/fpsyg.2023.1287368
3. Murias P., Llosa J. A., Menéndez-Espina S., Agulló-Tomás E. Spanish version of the BAT: adaptation of the burnout scale and study of the impact on remote work. *Current Psychology*. 2025. № 44. P. 14638–14654. <https://doi.org/10.1007/s12144-025-08188-x>
4. Schaufeli W.B., De Witte H., Desart S. Burnout Assessment Tool (BAT) – Test Manual. KU Leuven, Belgium: Internal report. 2019. 143 p.

Гриценюк Інна

кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
відділу виховання і професійної кар'єри
Інститут професійної освіти НАПН України

КОРЕКЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ КОНСУЛЬТУВАННЯ З КАР'ЄРИ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Корекційна спрямованість консультування з кар'єри призначена для здобувачів фахової передвищої освіти, які переживають кризу у своєму професійному зростанні або стикаються з проблемами у спілкуванні на робочому місці. Цей тип консультування вимагає високого рівня кваліфікації, оскільки часто передбачає вивчення внутрішніх переживань

особистості та застосування психотерапевтичних методів для її підтримки. У реабілітаційному аспекті консультування з кар'єри пропонує психологічну підтримку особам з обмеженою працездатністю або з особливими освітніми потребами. Ця підтримка наголошує на емоційному заохоченні, розвитку проактивного мислення та активізації особистого потенціалу. Інформаційний аспект зосереджений на наданні молоді відповідної інформації про кар'єрні шляхи, вибір і можливості працевлаштування, що допомагає їм ефективніше орієнтуватися у своїй професійній діяльності [1; 2].

Мета дослідження: визначити корекційну спрямованість консультування з кар'єри здобувачів фахової передвищої освіти.

Методи та методика дослідження: При дослідженні даної теми методика та методи повинні бути розроблені таким чином, щоб виявити як системні, так і індивідуальні аспекти процесу консультування. Методика базується на підході, що поєднує кількісні та якісні стратегії, щоб забезпечити як широту, так і глибину розуміння. Такий підхід дозволяє досліднику виміряти поширеність та ефективність корекційних заходів з кар'єрного консультування, а також дослідити суб'єктивний досвід студентів та консультантів, які беруть участь у таких процесах.

Що стосується методів, збір даних може включати опитування студентів для оцінки їхнього сприйняття ефективності кар'єрного консультування, а також структуровані або напівструктуровані інтерв'ю з кар'єрними консультантами для отримання уявлення про їхні методи, виклики та сприйняття потреб студентів. Також можуть бути задіяні фокус-групи для сприяння діалогу між студентами та виявлення колективного ставлення до практик консультування. Аналіз документів, такий як перегляд записів, матеріалів з консультування, може доповнити первинні дані, розмістивши результати в існуючій інституційній структурі.

Аналіз даних включатиме як статистичні, так і тематичні методи. Кількісні дані з опитувань можуть бути оброблені за допомогою описової та інференційної

статистики для виявлення тенденцій та кореляцій, таких як взаємозв'язок між втручанням консультантів та задоволеністю студентів або ясністю кар'єри. Якісні дані з інтерв'ю та фокус-груп будуть проаналізовані за допомогою кодування та тематичної інтерпретації, що дозволить досліднику виявити повторювані закономірності, контекстуальні фактори та емоційні або когнітивні аспекти досвіду консультування.

Основні результати: Медико-психологічний аспект консультування з кар'єри передбачає надання рекомендацій, які враховують стан здоров'я та специфічні психофізіологічні особливості особистості. В рамках цього підходу метою є забезпечення максимально можливого узгодження унікальних характеристик здобувачів фахової передвищої освіти з вимогами певних професій або професійних груп. Це узгодження має на меті оптимізувати використання добре розвинених фізіологічних систем у професійній діяльності, мінімізуючи при цьому навантаження на будь-які слабші системи або органи, що в кінцевому підсумку визначає професійну придатність здобувачів освіти [4; 5; 6].

Хоча на практиці ці різні напрямки консультування з кар'єри часто працюють разом, їх концептуальне розмежування допомагає прояснити багатогранну роль кар'єрного радника. Щоб ефективно допомагати студентам, кар'єрний консультант повинен бути ретельно підготовленим він повинен бути добре поінформованим про мінливий світ професій і тенденції на ринку праці, розуміти, як розвиваються таланти і здібності, володіти навичками психодіагностичної оцінки і вміти орієнтуватися в складних факторах, які впливають на прийняття кар'єрних рішень на різних життєвих етапах. Крім того, він повинен вміти застосовувати методи корекційних втручань у разі потреби.

Ефективна консультація залежить від наявності чіткої мети та гнучкої структури. Важливо, щоб консультант адаптувався до віку клієнта, його особистісних особливостей та конкретного контексту сесії. Заздалегідь консультант визначає ключові питання, які потрібно обговорити, визначаючи їх

пріоритетність, виходячи з інтересів і потреб здобувача фахової передвищої освіти. Важливими також є створення сприятливої, довірливої атмосфери та неупереджене ставлення до студента, оскільки ці елементи сприяють відкритій комунікації та допомагають консультанту досягти цілей сесії [7; 8].

Консультант використовує такі техніки, як активне слухання, перефразування та узагальнення, щоб переконатися, що він точно розуміє суть того, про що розповідає здобувач фахової передвищої освіти. Під час розмови корисно використовувати такі методи, як вираження емпатії, заспокоєння, підбадьорення, а також ставити як відкриті, так і закриті запитання. Увага консультанта повинна виходити за рамки слів здобувача фахової передвищої освіти і включати невербальні сигнали, такі як тон, жести і міміка, які можуть допомогти глибше зрозуміти його емоційний стан. Також важливо, щоб консультант був уважним до суперечностей у висловлюваннях, поглядах чи поведінці студента. Ці протиріччя можна дослідити в процесі консультування, щоб виявити їхні глибинні причини. Робити нотатки під час сесії, як правило, не рекомендується, оскільки це може призвести до того, що здобувач фахової передвищої освіти стане надмірно обережним або обдуманим у своїх відповідях, зменшуючи природний плин бесіди [3; 9].

Відносини, сформовані під час цього початкового обміну думками, що характеризуються взаєморозумінням і довірою, стають основою для всього процесу консультування. Таким чином, метод інтерв'ю слугує кільком цілям у консультуванні з кар'єри: він допомагає зібрати початкову інформацію про здобувача освіти, встановити сприятливий контакт і почати досліджувати ключові ідеї або гіпотези, пов'язані з його професійним розвитком.

Групове консультування вважається одним з найефективніших методів вирішення різних аспектів розвитку кар'єри. Воно об'єднує здобувачів фахової передвищої освіти з різним життєвим досвідом, які шукають поради з таких питань, як вибір професії, зміна кар'єри, пошук роботи, орієнтація в кар'єрному зростанні, подолання невдач і досягнення професійної самореалізації.

Особливо цінним є те, що групове консультування з питань кар'єри заохочує учасників розглядати себе як активних агентів змін у власному житті. Кожен учасник одночасно робить свій внесок у групу і перебуває під її впливом, отримуючи користь від спільного досвіду та поглядів інших. Колективна атмосфера посилює вплив консультування, часто роблячи його більш ефективним, ніж сесії один на один. Для багатьох це також рідкісна можливість говорити відкрито, ділитися думками і відчувати, що їх справді почули в атмосфері підтримки і довіри [10; 11].

Окрім вирішення кар'єрних проблем, групове консультування також зміцнює міжособистісні навички, такі як комунікація, співпраця та відкритість до інших. Учасники можуть експериментувати з новими способами взаємодії та отримувати зворотний зв'язок не лише від консультанта, а й від інших студентів. Цей спільний зворотний зв'язок у поєднанні з емоційною підтримкою з боку групи посилює мотивацію та підтримує значущий прогрес у професійній кар'єрі кожного учасника.

У процесі роботи в групі учасники мають змогу дослідити та краще зрозуміти власні професійні виклики, точніше оцінити себе та розвинути здатність приймати обґрунтовані рішення щодо своєї кар'єри. Завдяки активній участі в групі студенти отримують цінні знання та розвивають компетенції, які можуть допомогти їм у досягненні довгострокових цілей. З часом вони починають сприймати себе як активних суб'єктів власного розвитку, набуваючи впевненості у самостійному вирішенні питань, пов'язаних з кар'єрою.

Відповідальність консультанта з питань кар'єри полягає в тому, щоб спрямовувати і сприяти цій груповій динаміці, гарантуючи, що учасники залишатимуться залученими і матимуть підтримку один від одного. Хоча консультант, як правило, виконує роль експерта, а не рівноправного учасника, його підхід має бути скоріше спільним, ніж контролюючим. Основна увага консультанта зосереджується на сприянні взаємодії між членами групи через структуровані завдання, вправи та відкриті дискусії. Важливо, щоб атмосфера в

групі характеризувалася взаємною повагою, розумінням, відкритістю та креативністю. Такі умови допомагають студентам почуватися в безпеці та підтримці, заохочують до змістовного діалогу та співпраці, а також стимулюють критичне мислення та вирішення проблем у групі.

Психологічна готовність здобувачів фахової передвищої освіти до побудови успішної кар'єри це сукупність психологічних рис, які сприяють ефективному кар'єрному просуванню. Ця форма готовності є багатогранною і включає кілька ключових елементів: по-перше, мотиваційно-ціннісний аспект, який включає цінності, пов'язані з кар'єрою, та особисту мотивацію; по-друге, когнітивний аспект, який стосується розуміння індивідом цілей галузі, її репутації, інноваційного потенціалу, впливу на суспільство, фінансових перспектив та ступеня автономії, яку вона пропонує; по-третє, операційний компонент, який охоплює такі фактори, як віра у власні кар'єрні можливості, адаптивність до змін, пов'язаних з кар'єрою, залученість у кар'єрний розвиток, схильність до співпраці чи конкуренції; особистісний вимір, який включає такі риси, як креативність, професійна стійкість і здатність до саморефлексії. Кожну з цих сфер, а також їхні підскладові можна ефективно оцінити за допомогою цільових психологічних діагностичних інструментів [4].

Висновки. Розуміння структури та компонентів психологічної готовності, а також відповідні методи дослідження будуть цінними для педагогів та дослідників, які займаються діагностикою та підтримкою кар'єрного розвитку здобувачів фахової передвищої освіти. Майбутні дослідження мають бути зосереджені на емпіричному вимірюванні того, наскільки розвинені ці елементи психологічної готовності серед молоді у процесі їхнього кар'єрного зростання.

Список використаних джерел

1. Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Закатнов Д.О., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Сохацька Г.М., Теловата М.Т. (Ред.). Підприємницька

компетентність майбутніх фахівців: *методичний посібник*. Житомир: Полісся. 2021. 266 с. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728893/>

2. Байдулін В.Б., Ваніна Н.М., Гриценко І.А., Закатнов Д.О., Єршова Л.М. Савченко М. О. Консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва для повоєнного відновлення економіки України: методичний посібник. Київ: ІПО НАПН України. 2023. Взято з <https://lib.iitta.gov.ua/738714/>

3. Тітова О. А., Лузан П. Г. Розвиток професійної компетентності викладачів фахових коледжів в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України. In: Т. Д. Іщенко, Н. Г. Ничкало, М. П. Хоменко (Eds), Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика і практика: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, (с. 21–25). 2024. Київ: Науково-методичний центр ВФПО. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740170>

4. Заєць І.В., Ігнатович О.М., Татаурова-Осика Г.П., Шевенко А.М. Кар'єрне консультування: практичний посібник. [за ред. О.М. Ігнатович]. 2019. Київ. 292с.

5. Гриценко І.А. (2024, березня 7). Особливості формування змісту консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва. В В.О. Радкевич (Ред.). Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної), Київ, 26 лютого-7 березня. С. 113-117. Взято з: <https://lib.iitta.gov.ua/741112>

6. Гриценко І.А. (2024, квітень 5). Основні форми й методи консультування майбутніх кваліфікованих робітників з молодіжного підприємництва. Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Глухів, С. 74-78.

7. Гриценко І.А. (2024, травень 9). Форми й методи консультування з молодіжного підприємництва. Технологічна і професійна освіта: проблеми і

перспективи: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, м. Глухів, С. 228-230.

8. Гриценок І.А. (2024, 29-31 травня). Механізми зворотного зв'язку в консультуванні здобувачів професійної освіти з питань молодіжного підприємництва. Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, С. 422-427.

9. Гриценок І.А. (2025, березня 27-28). Концептуальні засади професійної орієнтації й консультування з кар'єрного розвитку здобувачів фахової передвищої освіти. В В.О. Радкевич (Ред.). Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIX Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної), Київ, 27-28 березня. С. 328-334.

10. Гриценок І.А. (2025, квітень 4). Сучасний стан та перспективи розвитку теорії і методики професійної орієнтації здобувачів фахової передвищої освіти. Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Глухів, С. 82-85.

11. Гриценок І.А. (2025, 28-30 травня). Інтеграція тенденцій ринку праці у профорієнтаційну роботу та консультування з кар'єри здобувачів фахової передвищої освіти. Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, С. 350-355.